

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, ЗДРАВНИ ГРИЖИ И СПОРТ“
КАТЕДРА „МЕДИКО-СОЦИАЛНИ НАУКИ“

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Виктория Бойкова Сотирова, ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград
на дисертационен труд на тема:

„Проекции на домашното насилие и политики за защита на жертвите в
Република Косово”

автор: Адиле Шачири, докторант към катедра „Медико-социални науки” на факултет
„Обществено здраве, здравни грижи и спорт”
на ЮЗУ „Неофит Рилски”, гр. Благоевград
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма
„Организация и управление на социалните дейности”, по ПН 3.4. Социални дейности

Научен ръководител: доц. д-р Мая Любенова Чолакова

Актуалност на проблема

Представеният за становище дисертационен труд „Проекции на домашното насилие и политики за защита на жертвите в Република Косово“, разглежда наболял световен проблем, който на Балканите все още има застрашително високи нива. Ежедневно сме свидетели на жестоко и насилствено поведение в семейството.

Домашното насилие е явление, което Адиле Шачири потвърждава, че все още се третира като личностно-семеен проблем, които *е* и *трябва* да си „остане въщи” и ако може, да се разреши там. Тя е убедена и научно, чрез своето теоретично и емпирично изследване потвърждава, че многокомпонентната му социална същност, изисква политики на международно и национално ниво, които да допринесат за неговото изкореняване и/или максимално ограничаване.

По категоричен начин докторантката извежда необходимостта от реализирането на социални политики и закрили, които макар и бавно да водят до намаляване на домашното насилие и защитават правата на жертвите в Косово.

Структура и обем

Научната разработка е в обем 158 страници съставен от: въведение; три глави; общи изводи; препоръки; приноси; публикации на автора и участия в научни форуми;

списък на използваната литература и приложения. Онагледен с 16 таблици и 34 фигури. Представени са две приложения. Библиографската справка съдържа 140 заглавия на специализирана литература и нормативни документи на латиница. Налице е коректно цитиране на съвременни публикации по темата на дисертационния труд.

Адиле Шачири, аргументирано обосновава актуалността и значимостта на представената темата още във въведението на дисертационния труд.

В представената теоретична рамка докторантката:

- в систематична хронология извежда, същността и теоретичните подходи, разглеждащи глобалното и национално разпространение на домашното насилие, явяващи се предпоставка за успеха на дисертационния труд;
- разкрива завидни познания и умения за анализиране и интерпретация на:
  - ✓ механизмите за функциониране и справяне с насилието на институционално ниво по отношение на най-уязвите групи – жените и децата;
  - ✓ социално-институционалната рамка на социалните закрили и услуги в Косово;
  - ✓ структурата на законово-нормативната база в сферата на домашното насилие;
- умело конструира основните елементи на дисертационния труд, представяйки обусловената връзка от една страна на социалните политики, функциониращата нормативна база и качеството на предлаганите социални услуги по отношение на уязвимите групи жени и деца, а от друга на мястото и ролята на факторите предопределящи домашното насилие, извеждайки рисковите такива, дефинирайки степента им на въздействие.

С убеденост може да се заяви, че теоретичното проучване на Адиле Шачири е двукомпонентно – разглежда и анализира от една страна многоаспектна същност на домашното насилие, а от друга се явява базисна основа за структуриране, изграждане и формиране на работни рамки за справяне с домашното насилие в Косово и прилагане на защити за уязвимите групи.

Методиката на емпиричното изследване е отразена във втора глава. Представените инструменти отговарят от една страна на спецификата на проучвания проблем – домашното насилие в Косово, предоставяните социални закрили в периода 2015-2019г. и на представените изследователски въпроси, а от друга на целта „да се изведат проекциите на домашното насилие в косовското общество и въздействието на социалните политики върху намаляване на броя на жертвите на домашното насилие“, като изведените задачи на проучването са условия за тяхното постигане.

Емпирични данни докторантката набира чрез качествени методи – проведена дискусия във фокус група с експерти, вземащи решения и специалисти, предоставящи услуги и количествени методи – „анкетно проучване“ със специалисти в областта на социалните услуги, и статистически методи – регресионен анализ, модел OLS (проста линейна регресия) и корелационен анализ.

Резултатите от проведеното емпирично изследване, представени в трета глава, коректно и обосновано онагледени с таблици и фигури, потвърждават изведената работна хипотеза, „че социалните политики, влияят върху намаляването на случаите на домашно насилие и се борят с явлението ... в Косово“. Теоретико-приложния характер на получените и детайлно обработени данни са основателна предпоставка Адиле Шачири да обобщи и изведе мястото и ролята на предлаганите социални политики при борбата с намаляването на домашното насилие и защитата на жертвите, което потвърждава и заложената изследователска цел. Те са фундамент, върху който докторантката структурира стойностни теоретико-практически изводи и значими за практиката препоръки.

Публикации, научни и научно-приложни приноси на докторанта

Докторант Шачири е представила 5 публикации и участия в научни форуми, от които 2 самостоятелни публикации и 3 в съавторство, както следва: 2 първи автор и 1 четвърти. Годишите на работа по проблемите на домашното насилие и защита на жертвите и проведеното теоретико-приложно изследване са основание за извеждане на шест приноса – три с научно-теоретичен характер и три с практико-приложен характер, които приемам.

Позовавайки се на събраната и анализирана информация от първото по рода си проучване на нивата на домашно насилие, представящо многопрофилните му „аспекти на културно, политическо, институционално и професионално равнище“ и подчертавайки „необходимостта“ от разработването на „стандартизирани протоколи при управлението на случаи на домашно насилие“ с активното участие на „ключовите специалисти в областта на социалната закрила“, Адиле Шачири извежда мястото и ролята на „проактивния и информиран подход“ към този болезнен за обществото проблем.

Заклучение

„Проекции на домашното насилие и политики за защита на жертвите в Република Косово” е труд, написан от посветен на темата специалист, личност, чиито научни интереси и търсения са насочени към проучване, разработване и прилагане на политики и стратегии за „културна, социална и икономическа промяна“, която да помогне на „младите жени и момичета“ да спрат да „бъдат жертви на различни форми на насилие“ най-вече в семейството си.

Считам, че дисертационният труд е носител на неоспорими и значими за теорията и практиката приноси и достойнства, което е предпоставка за положителна оценка и присъждане на образователно и научна степен „Доктор“.

Изложеното до тук дава основание с убеденост да предложа на членовете на научното жури да присъдят на Адиле Шачири образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма „Организация и управление на социалните дейности” в ПН 3.4. Социални дейности.

05.12.2024 г.
Благоевград

Изготвил становището:
доц. д-р Виктория Сотирова

SOUTH WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"
FACULTY OF PUBLIC HEALTH, HEALTH CARE AND SPORTS
DEPARTMENT OF MEDICO-SOCIAL SCIENCES

STATEMENT

From Assoc. Prof. Victoriya Sotirova, Ph.D, SWU "Neofit Rilski", Blagoevgrad regarding
of a dissertation on the topic:

„Domestic Violence Projections and Victim Protection Policies in the
Republic of Kosovo”

author: Adile Shaqiri, PhD student at the Department of "Medical and Social Sciences" of the
Faculty of "Public Health, Healthcare and Sports"
of the South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad
for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in the doctoral program
"Organization and Management of Social Activities", under PF 3.4. Social Activities

Research Supervisor: Assoc. Prof. Maya Luybenova Cholakova, Ph.D

Relevance of the problem

The dissertation, "Projections of Domestic Violence and Victim Protection Policies in the Republic of Kosovo," submitted for statement, examines a pressing global problem that still has alarmingly high levels in the Balkans. We witness cruel and violent behavior in the family every day.

Domestic violence is a phenomenon, which Adile Shaqiri confirms, is still treated as a personal and family problem that *should* "stay at home" and, if possible, be resolved there. She is convinced and scientifically confirms, through her theoretical and empirical research, that its multi-component social nature requires policies at the international and national level that contribute to its eradication and/or maximum limitation.

In a definitive way the Ph.D student states the need to implement social policies and protections that, albeit slowly, leading to a reduction in domestic violence and protection of the rights of the victims in Kosovo.

Structure and volume

The scientific work is 158 pages long and consists of: introduction; three chapters; general conclusions; recommendations; contributions; publications of the author and participation in scientific forums; list of used literature and appendices. Illustrated with 16

tables and 34 figures. Two appendices are presented. The bibliography contains 140 titles of specialized literature and regulatory documents in English. There is correct citation of contemporary publications on the topic of the dissertation work. Adile Shaqiri, adequately defends the relevance and significance of the presented topic in the introduction to the dissertation.

Within the presented framework, the Ph.D student:

- presents in a systematic chronology the essence and theoretical approaches examining the global and national spread of domestic violence, which are a prerequisite for the success of the dissertation work;
- reveals enviable knowledge and skills for analyzing and interpreting:
  - ✓ the mechanisms for functioning and dealing with violence at the institutional level in relation to the most vulnerable groups - women and children;
  - ✓ the socio-institutional framework of social protection and services in Kosovo;
  - ✓ the structure of the legal and regulatory framework in the field of domestic violence;
- skillfully constructs the main elements of the dissertation work, presenting the conditional relationship on the one hand of social policies, the functioning regulatory framework and the quality of the social services offered with regard to vulnerable groups of women and children, and on the other hand of the place and role of the factors predetermining domestic violence, deriving the risky ones, defining their degree of impact.

It can be stated with conviction that Adile Shaqiri's theoretical study is two-component - on the one hand, it examines and analyzes the multifaceted nature of domestic violence, and on the other, it serves as a basis for structuring, building and forming working frameworks for addressing domestic violence in Kosovo and implementing protections for vulnerable groups.

The methodology of the empirical research is reflected in the second chapter. The presented tools respond, on the one hand, to the specificity of the research problem - domestic violence in Kosovo, the social protection provided in the period 2015-2019 and the presented research questions, and on the other hand, to the goal "to derive the projections of domestic violence in Kosovo society and the impact of social policies on reducing the number of victims of domestic violence", with the stated objectives of the study being conditions for their achievement.

The Ph.D student collects empirical data through qualitative methods - a focus group discussion with experts, decision-makers and specialists providing services, and quantitative methods - a "survey" with specialists in the field of social services, and statistical methods - regression analysis, OLS model (simple linear regression) and correlation analysis..

The results of the empirical research, presented in the third chapter, correctly and reasonably illustrated with tables and figures, confirm the derived working hypothesis, "that social policies influence the reduction of cases of domestic violence and combat the phenomenon ... in Kosovo." The theoretical and applied nature of the obtained and detailed processed data is a reasonable premise for Adile Shaqiri to summarize and deduce the place and role of the proposed social policies in the fight against the reduction of domestic violence and the protection of victims, which also confirms the set research goal. They are a foundation on which the doctoral student structures valuable theoretical and practical conclusions and recommendations significant for practice.

Publications, scientific and applied scientific contributions of the Ph.D student

Ph.D student Shaqiri has presented 5 publications and participations in scientific forums, of which 2 are independent publications and 3 are co-authored, as follows: 2 first author and 1 fourth. The years of work on the issues of domestic violence and victim protection and the theoretical and applied research conducted are the basis for deriving six contributions - three of a scientific and theoretical nature and three of a practical and applied nature, which I accept.

Referring to the information collected and analyzed from the first-of-its-kind study on the levels of domestic violence, presenting its multifaceted "aspects at the cultural, political, institutional and professional level" and emphasizing the "need" to develop "standardized protocols in the management of domestic violence cases" with the active participation of "key specialists in the field of social protection", Adile Shaqiri highlights the place and role of a "proactive and informed approach" to this painful problem for society.

Conclusion

"Projections of Domestic Violence and Victim Protection Policies in the Republic of Kosovo" is a work written by a specialist dedicated to the topic, a person whose scientific interests and research are focused on researching, developing and implementing policies and strategies for "cultural, social and economic change" that would help "young women and girls" stop "being victims of various forms of violence", especially in their families.

I believe that the dissertation is a bearer of undeniable and significant contributions and merits to theory and practice, which is a prerequisite for a positive assessment and awarding of the educational and scientific degree "Ph.D".

The above gives me reason to confidently propose to the members of the scientific jury to award Adile Shaqiri the educational and scientific degree "Ph.D" in the doctoral program "Organization and Management of Social Activities" in the Department P.F. 3.4. Social Activities.

05.12.2024 г.
Blagoevgrad

Prepared the statement:
Assoc.Prof. Viktoriya Sotirova, Ph.D